

Acta Carpathica Occidentalis

PŘÍRODA ZÁPADNÍCH KARPAT

Muzeum regionu Valašsko, Vsetín
Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně

První prokázané hnízdění puštíka bělavého (*Strix uralensis*) v Ptačí oblasti Hostýnské vrchy

*The first confirmed breeding of the Ural Owls (*Strix uralensis*) in the Special Protection Area Hostýnské vrchy*

Květa Zemanová¹, Pavel Shromáždil², Zdeněk Němeček³
& Jaromír Beran⁴

¹Muzeum regionu Valašsko, Horní náměstí 2, CZ-755 01 Vsetín, Česká republika; e-mail: zemanova@muzeumvalassko.cz

²třída Svobody 778, CZ-763 04 Zlín 4, Česká republika; e-mail: shromazdil@holik-international.cz

³Zižkova 1301, CZ-768 24 Hulín; e-mail: zdenn@tiscali.cz

⁴Dolnozahradská 1679/93, CZ-767 01 Kroměříž, Česká republika; e-mail: BeranMirdaJaromir@seznam.cz

Keywords: acoustic monitoring, nesting, range increase, special protected area

Abstract: The Ural Owl is one of the species with increasing abundance and expanding range of breeding occurrence in the territory of the Czech Republic. Together with Šumava Mts., where the species was successfully reintroduced, the Moravian-Silesian Beskydy Mountains is currently one of the two areas where the species regularly breeds. Based on observation of freshly fledged juveniles in June 2021, we present the first record of breeding of the Ural Owl in the Special Protection Area Hostýnské vrchy, thus providing further evidence of its expansion in westernmost part of the Carpathians.

Populace puštíka bělavého *Strix uralensis* (Pallas, 1771) prošla z hlediska početnosti v posledních desetiletích na našem území výraznými změnami. Na Šumavě, kde na přelomu 19. a 20. století patřila tato sova k relativně běžným ptačím druhům, zde pravidelně hnízdilo několik desítek párů (KLOUBEC 1997). Začátkem 20. století byl zaznamenán postupný pokles jeho početnosti a poslední hnízdění bylo potvrzeno v roce 1922 (ANDRESKA 2017). V roce 1970 byl v Národním parku Bavorský les zahájen reintrodukční program a od roku 1990 se k němu připojila i Česká republika na území Národního parku Šumava. Od začátku realizace tohoto projektu až do jeho ukončení v roce 2010 bylo do volné přírody vypuštěno 107 jedinců, kteří vytvořili relativně stabilní a reprodukce schopnou populaci 15–20 párů (KLOUBEC & KÖSSL 2010). Výrazný nárůst početnosti, který byl v dalších letech pozorován, byl v roce 2021 me-

todou akustického monitoringu potvrzen. Bylo zjištěno 60–80 párů, jejichž teritoria byla situována především do jižní části Šumavy (KLOUBEC in. verb. 2021).

Druhým souvislým areálem na našem území, kde se puštíky bělavé v současné době vyskytují, jsou Moravskoslezské Beskydy. Tato oblast tvoří západní hranici střeoevropské populace, která v posledních desetiletích vykazuje nárůst početnosti i rozšiřování areálu (VERMOUZEK et al. 2004). Z období před rokem 2000 existuje z Beskyd minimum zdokumentovaných nálezů. Otázkou zůstává, jestli zde puštíky historicky skutečně nehnízdil nebo se pozorování nikdy nevěnoval. První hnízdění zde bylo potvrzeno až v roce 1983, a to v Národní přírodní rezervaci Mionší (KONDĚLKA 1984), další v Přírodní rezervaci Smrk v roce 1989 (ČAPEK 1991). V roce 2001 byly v Beskydech známy 3 lokality s prokázáním hnízděním a odhadovanou početnos-

Obr. 1: Puštík bělavý (*Strix uralensis*) v Ptačí oblasti Hostýnské vrchy, červen 2021. Foto Z. Němeček.
 Fig. 1: Ural Owl (*Strix uralensis*) in Special Protection Area Hostýnské vrchy, June 2021. Photo Z. Němeček.

tí 3–5 párů (VERMOUZEK & DVOŘÁK 2001). Na základě systematického monitoringu v letech 2009–2014 byla velikost populace celkově odhadována na 20–30 párů v CHKO Beskydy

a 2–3 páry v oblasti Slezských Beskyd. Za nejstabilněji obsazovanou lokalitu lze považovat Ptačí oblast Beskydy, kde byl prokázán výskyt 15–20 párů. V Ptačí oblasti Horní Vsacko byly

Obr. 2: Odrostlá mláďata puštíka bělavého (*Strix uralensis*) v Přírodní rezervaci Čerňava, červen 2021. Foto Z. Němeček.
 Fig. 2: Grown up chicks of the Ural Owl (*Strix uralensis*) in the Čerňava Nature Reserve, June 2021. Photo Z. Němeček.

jednotlivé lokality obsazovány nepravidelně s předpokládanou početností 3–5 párů. Mimo ptačí oblasti byla teritoria obsazována většinou rozptýleně a krátkodobě a odhadnuta na 5 párů (KŘENEK & PAVELKA 2015). V roce 2016 byl pozorován menší nárůst početnosti především ve Slezských Beskydech a východní části Beskyd. V PO Beskydy bylo zjištěno 18 obsazených lokalit, v PO Horní Vsacko 4, ve Slezských Beskydech 5 a v CHKO Beskydy mimo uvedené ptačí oblasti 4 obsazená teritoria (KŘENEK et al. 2017). Početnost populace v těchto oblastech je i v letošním roce (2021) souhrnně odhadována na 30 párů (KŘENEK in. verb.). Je pravděpodobné, že oblast Moravskoslezských Beskyd je puštíkem bělavým prakticky saturována a další výraznější nárůst početnosti již nelze očekávat.

Díky prosperující beskydské populaci se puštík bělavý šíří do oblastí, které nejen přímo navazují na lokality jeho trvalého výskytu, ale i do vzdálenějších oblastí. Jednou z nich jsou Hostýnské vrchy. První pozorování na tomto území bylo zaznamenáno v roce 2016 (ČSO 2020; BOHÁČ in litt.) a o rok později bylo 1 teritorium znovu potvrzeno (VYMAZAL 2017b,c). Při mapování ptačí oblasti metodou akustického monitoringu byla v roce 2019 zjištěna 3 teritoria, a to v údolí Na Bystřičkách a v Přírodní rezervaci Čerňava (VYMAZAL et al. 2019). V roce 2021 byla platnost 3 teritorií znovu potvrzena (VYMAZAL 2021) a bylo prokázáno první hnízdění. K dalším mimobeskydským zjištěním patří oblast Bílých Karpat, kde byl puštík bělavý poprvé pozorován v roce 2016 (KŘENEK et al. 2017) a první hnízdění bylo prokázáno v roce 2020 (VEČEŘA in. verb.). V CHKO Jeseníky byl jeho výskyt poprvé zaznamenán v roce 2018 (ŠAJ in. verb.).

V červnu letošního roku (2021) se podařilo potvrdit první hnízdění puštíka bělavého v Hostýnských vrších. V podvečer 25. VI. 2021 byla v Přírodní rezervaci Čerňava pozorována 3 mláďata (P. Shromáždil, Z. Němeček & J. Beran, observ.), která posedávala na větvi blízko kmene vzrostlého buku. Postupně se několikrát přemístila o několik desítek metrů dál, kde se vždy krátce ozývala. Kolem osmé hodiny večerní byl v jejích blízkosti zahlédnut i jeden z rodičů. PR Čerňava se nachází v nadmořské výšce

545 až 727 m a většinu plochy tvoří karpatský les pralesovitého charakteru. Stromovému patru dominuje buk lesní (*Fagus sylvatica*) a javor klen (*Acer pseudoplatanus*) s četnými vyvrácenými a trouchnivějícími kmeny.

Z dosud zjištěných dat je zřejmé, že puštík bělavý pro zdárné obsazení lokality upřednostňuje pralesovitý ráz lokality, ale je schopen usadit se i v obhospodařovaných lesních porostech. V nadcházejících letech tak můžeme očekávat jeho další šíření západním směrem.

PODĚKOVÁNÍ

Touto cestou bych ráda poděkovala Bohuslavu Kloubcovi (Třeboň), Danielu Křenkovi (Rožnov pod Radhoštěm) a Martinu Vymazalovi (Bystřice pod Hostýnem) za cenné aktuální informace a Jiřímu Šírkovi (Kojetín) za pomoc s přípravou článku.

LITERATURA

- ANDRESKA J. (2017): Tajemná sůva šumavská. *Vesmír*, <https://vesmir.cz/cz/on-line-clanky/2017/12/tajemna-suva-sumavska-2.html> (accessed 10th November 2021).
- ČAPEK M. (1991): A further nesting of Ural Owl, *Strix uralensis*, in the Moravskoslezské Beskydy mountains (northern Moravia, Czechoslovakia). *Čas. Slez. Mus. Opava (A)*, 40: 89–90.
- ČSO (2020): Faunistická databáze birds.cz/avif. (accessed 9th November 2021).
- HORA J., KUČERA Z., NĚMEC M. & VOJTĚCHOVSKÁ E. (2018): Monitoring druhů – přílohy I směrnice o ptácích a ptačích oblastí v letech 2011–2013. *Příroda*, 38: 143–145.
- KLOUBEC B. (1997): Dosavadní výsledky projektu reintrodukce puštíka bělavého (*Strix uralensis*) v Národním parku Šumava. *Buteo*, 9: 115–122.
- KLOUBEC B. & KÖSSL R. (2010): ZOO Hluboká, <https://zoohluboka.cz/reintrodukce-pustika-belaveho-stredoevropskeho> (accessed 9th November 2021).
- KONDĚLKA D. (1984): Hnízdění puštíka bělavého (*Strix uralensis*) v Moravskoslezských Beskydech. *Čas. Slez. Mus. Opava (A)*, 33: 192.
- KŘENEK D. & PAVELKA J. (2015): Zhodnocení početnosti puštíka bělavého (*Strix uralensis*) v letech 2009–2014 v Beskydech a na Moravě. *Zpravodaj SOVDS*, 15: 3–6.
- KŘENEK D., ŠEVČÍKOVÁ K., TOMÁŠEK V. & PAVELKA J. (2017): Příspěvek k výskytu puštíka bělavého na Moravě v roce 2016. *Zpravodaj SOVDS*, 17: 4–5.
- VERMOUZEK Z. & DVOŘÁK L. (2001): Výskyt puštíků bělavých (*Strix uralensis*) v Moravskoslezských Beskydech. *Buteo*, 12: 145–148.
- VERMOUZEK Z., KŘENEK D. & CZERNEKOVÁ B. (2004): Nárůst početnosti puštíka bělavého (*Strix uralensis*) v Beskydech. *Sylvia*, 40: 151–155.

- VYMAZAL M. (2017a): Inventarizační průzkum ptáků v přírodní rezervaci Smrdutá. Dep. Krajský úřad Zlínského kraje. 3 pp.
- VYMAZAL M. (2017b): Inventarizační průzkum ptáků v přírodní rezervaci Obřany. Dep. Krajský úřad Zlínského kraje. 3 pp.
- VYMAZAL M. (2021): Akustický monitoring sov v ptačí oblasti Hostýnské vrchy v roce 2021. Závěrečná zpráva. Muzeum Komenského v Přerově.
- VYMAZAL M., ZEMANOVÁ K. & ŠÍREK J. (2019): Mapování sov metodou akustického monitoringu v Ptačí oblasti Hostýnské vrchy. Zprávy MOS, 77: 4–9.

OBSAH | CONTENTS

Články | Articles

- 3 • BERNÁTOVÁ Dana, KLIMENT Ján & TOPERCER Ján | Bezodtokové preliačiny – vegetačné refúgiá v riečnej krajine Turčianskej kotliny
- 12 • RUDY Ján, PAPÁČ Vladimír, MLEJNEK Roman & MOCK Andrej | Terrestrial isopods (Oniscidea) in Slovak caves: species diversity and distribution along regional and geographical gradients
- 43 • KONVIČKA Ondřej | Druhý příspěvek k faunistice brouků (Coleoptera) Valašska (východní Morava, Česká republika)
- 103 • RESL Květoslav, LINHART Martin & LÁSKA Radomír | Střevlíkovití brouci (Coleoptera: Carabidae) lokality Bzenec-Přivoz
- 134 • KAŠÁK Josef, STANOVSKÝ Jiří & PŘIDAL Antonín | První lokalita majky uralské (*Meloe uralensis*) (Coleoptera: Meloidae) na střední Moravě (Česká republika)
- 140 • PÁTEK Jakub | Brouci (Coleoptera) Bystřice pod Hostýnem a okolí (východní Morava, Česká republika)
- 168 • TRÁVNÍČEK Dušan | Potápník *Bidessus delicatulus* (Schaum, 1844) v České republice
- 174 • ZEMANOVÁ Květa, SHROMÁŽDIL Pavel, NĚMEČEK Zdeněk & BERAN Jaromír | První prokázané hnízdění puštíka bělavého (*Strix uralensis*) v Ptačí oblasti Hostýnské vrchy

Aktuality a Personálie | Currents News and Personals

- 178 • Zlínské muzeum hostilo celostátní seminář zoologů muzeí a ochrany přírody v roce 2021
- 181 • Entomologické exkurze pro širokou veřejnost pořádané Východomoravskou pobočkou České společnosti entomologické v roce 2021
- 185 • Síťové mapování cévnatých rostlin v okrese Vsetín mimo CHKO Beskydy v roce 2021
- 188 • Acta Carpathica Occidentalis

© Muzeum regionu Valašsko, příspěvková organizace
a Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně, příspěvková organizace, 2021

ISBN 978-80-87614-64-8 (Muzeum regionu Valašsko, příspěvková organizace, Vsetín)

ISBN 978-80-87130-60-5 (Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně, příspěvková organizace, Zlín)

ISSN 1804-2732 (Print)

ISSN 2787-9976 (On-line)